

Oddagrein

Betri útlit fyri Landgrunnin

Dagliga arbeiðið hjá Havstovuni fevnir breitt, heilt frá kanningum av sjónum sjálvum, æti, sjófugli og føðiviðurskiftum hjá fiski, til stovnsmetingar og ráðgeving um fiskiskap og leitan eftir nýggjum tilfeingi. Stutt sagt alt, sum fyriferst undir vatnskorpunum og sum kann ávirka okkara tilfeingi og sum fiskivinnutjóðin Føroyar hevur brúk fyri í hesum sambandi. Kunning og ráðgeving er týðandi og „Sjóvarmál“ ein partur av hesari kunning til tann føroyska almenningin. Í hesum riti verður í stuttum greitt frá um nakrar av kanningunum og um virkseimið annars, hjá Havstovuni.

Toska- og hýsustovnamir hava verið søguliga smáir í meira enn eitt áratíggju. Havstovan hevur gjørt tað, sum hon skal í slíkum føri og hevur mælt myndugleikunum til at minka veiðtrýstið á hesar báðar stovnamar, fyri at hjálpa teimum at koma skjótari fyri seg aftur. Tí hóast skiftandi viðurskifti í náttúruni sjálvandi hava stóran týðning, bæði støddin á teimum nýggju árgangunum, sum seta til stovnamar og hvussu skjótt einstøku fiskarnir vaksa, so hava bæði støddin á stovnunum og veiðtrýstið eisini týðning. Náttúruviðurskiftunum kunnu vit ikki stýra, men vit kunnu tillaga okkum til tey viðurskifti, sum nú einaferð eru.

Nú sær betri út. Bæði fyri tosk á Landgrunninum og fyri hýsu eru 2016-árgangimur um miðal og 2017-árgangimur yvir miðal. Báðir stovnamir eru í vøkstri og eru komnir upp um markið fyri, har serlig

verndartiltøk krevjast. Sostatt kunnu vit nú umsita stovnamar sum vanligt.

Fyri at fáa veiðu, sum kann samanberast við tær góðu gomlu tíðirnar, skulu stovnamir tó vera nakað størri enn tað, teir nú eru. Men av tí at báðir stovnamir hava góðar árgangir á veg og eru í vøkstri, eru útlit til vøkstur í fiskiskapinum tey komandi árin. Um vit klára at arbeiða við, soleiðis at teir árgangirnar, sum eru á veg, í størst møguligan mun kunnu gerast partur av gýtingarstovnunum, kunnu vit innan stutta tíð aftur fáa fiskiskapin har, hann søguliga eigur at vera.

Upsin hevur ikki víst eins stór sveiggj sum toskur og hýsa og hevur alt hetta tíðarskeiðið verið miðal væl fyri.

Tíðarseriur um og støðuna hjá øðrum fiskastovnum og ymiskum umhvørvisviðurskiftum eru lýstar í stuttum í hesum riti.

Kanningar av skiftandi náttúruviðurskiftum og hvussu tey ávirka okkara tilfeingi, er ein týðandi partur av arbeiðinum hjá Havstovuni. Í hesum riti er greitt frá um ein part av hesum arbeiði. Greitt er frá um rákið kring Føroyar, um gróðurin á Landgrunninum, sum er grundarlagið undir djóralívnum, um djóraæti og um hvussu tað ávirkar livilíkindini hjá fiskalárvum á Landgrunninum. Hetta er alt ein partur av arbeiðinum við at lýsa og skilja okkara havumhvørvi, hvussu tað skiftir og hvussu tað ávirkar okkara fiskatilfeingi. Eisini

sjófuglur er ein partur av vistskipanini og verður støðugt kannaður. Ein grein um ternu lýsir part av hesum kanningunum.

Ein forvitnislig grein av meira sigsøguligum slagi er eisini í hesum riti. Í tíðarskeiðinum 1868-1896 skrivaði danski náttúrugranskarin og sýslumaðurin H. C. Müller eitt handrit, sum lýsti ymisk fiskasløg í tåtíðarsamfelagnum.

Tað nýggja rannsóknarskipið er í gerð og verður eftir ætlan liðugt á sumri 2020. Skipið fer at økja munandi um arbeiðsmøguleikarnar og fer at vera eitt týðandi amboð at fáa til vega størri vitan um okkara tilfeingi í sjónum.

Í nýggju lógini um fyrisiting av sjófeingi er ásett, at stovnamir skulu umsitast øðrvísi enn fyrr. Myndugleikarnir hava tikið ta skilagóðu avgerð, at frameftir skulu stovnamir umsitast eftir einum leisti, sum er ásettur frammanundan. Slíkar umsitingarætlanir eru avtalur millum myndugleikar, vinnu og fiskifrøðina um, hvussu farast skal fram. Endamálið við umsitingarætlanunum er, at tær skulu geva trygd fyri burðardyggari umsiting, samstundis sum tær skulu veita so støðugar karmar fyri vinnuna sum gjørligt. Afturat hesum fara tær at gera tað lættari hjá vinnuni at koma framat marknaðum, har keyparar spyrja eftir dokumentatiónum fyri burðardyggari veiðu. Vónandi og væntandi megna vit í felag at skipa hesar ætlanirnar.

Eilif Gaard, stjóri